

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 196/2023-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Marekom Radačovským, Žriedlova 3, Košice, proti postupu Okresného súdu Ružomberok v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 86/2008 a postupu Krajského súdu v Žiline v konaniach vedených pod sp. zn. 10 Co 281/2010, sp. zn. 10 Co 7/2011, sp. zn. 10 Co 483/2013, sp. zn. 10 Co 8/2017 a sp. zn. 10 Co 129/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Ružomberok v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 86/2008 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaniach vedených pod sp. zn. 10 Co 281/2010, sp. zn. 10 Co 7/2011, sp. zn. 10 Co 483/2013, sp. zn. 10 Co 8/2017 a sp. zn. 10 Co 129/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **4 000 eur**, ktoré **sú** Okresný súd Liptovský Mikuláš a Krajský súd v Žiline **povinné** zaplatiť mu po **2 000 eur** do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Sťažovateľovi **priznáva** náhradu trov právneho zastúpenia **460,90 eur**, ktorú **sú povinné** Okresný súd Liptovský Mikuláš a Krajský súd v Žiline zaplatiť spoločne a nerozdielne právnenému zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 20. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48

ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) a postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v označených konaniach. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu a krajskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov. Zároveň sťažovateľ žiada o priznanie finančného zadost'učinenia 10 000 eur od každého porušovateľa a náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobou doručenou okresnému súdu 27. mája 2008 sa sťažovateľ domáhal od žalovaných zaplata sumy 845 799,30 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia a ušlého zisku, o ktorej do podania ústavnej sťažnosti nebolo právoplatne rozhodnuté.

3. Okrem chronológie úkonov vykonaných v tomto konaní, hodnotenia skutkovej a právnej zložitosti veci, správania strán sporu a postupu okresného súdu v napadnutom konaní sťažovateľ uviedol, že naposledy okresný súd 24. júna 2020 v merite veci vyhlásil rozsudok, proti ktorému žalovaní podali v zákonnej lehote odvolanie. Na krajskom súde sa konanie vedie pod sp. zn. 2 Co 129/2020. Do podania ústavnej sťažnosti o odvolaní nebolo rozhodnuté, pričom od podania žaloby uplynulo už 14 rokov a 10 mesiacov. Zároveň poukazuje, že len o základe nároku rozhodovali súdy 8 rokov a 8 mesiacov.

4. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 196/2023-14 z 13. apríla 2023 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ konštatuje, že v uvedených konaniach pred okresným súdom a krajským súdom došlo k porušeniu jeho označených práv, pretože už len celková dĺžka tohto konania je z ústavného hľadiska neakceptovateľná.

III.

Vyjadrenie všeobecných súdov a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Predsedníčka okresného súdu k prijatej ústavnej sťažnosti v podstatnom uviedla, že vec bola rozhodnutá okresným súdom už 4. júna 2010, ale na základe riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov bola opakovane predkladaná na odvolací súd a dovolací súd. Rozhodovaniu okresného súdu o výške nárokov žalobcu predchádzalo rozhodovanie o základe nároku. Medzitýmny rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co 8/2017-769 z 26. januára 2017 bolo rozhodnuté o základe nároku tak, že bol zmenený medzitýmny rozsudok okresného súdu a určila sa daň nároku žalobcu na náhradu škody voči žalovanému v 1. rade a žalovanému v 3. rade (solidárne) v rozsahu 30 % a voči žalovanému v 2. rade a žalovanému vo 4. rade (solidárne) v rozsahu 30 %. Následne okresný súd rozsudkom z 24. júna 2020 rozhodol o výške uplatnených nárokov. Na základe

podaných odvolaní proti tomuto rozsudku bol spis 9. novembra 2020 predložený opäť krajskému súdu. Z hľadiska predmetu konania ide o spor o náhradu škody v súvislosti s ublížením na zdraví žalobcovi pri dopravnej nehode, čo na prvý pohľad sa nemusí javiť ako mimoriadne zložitá vec. Tento spor z hľadiska jeho zložitosti sa však vymyká z bežného rámca. Sťažovateľ uplatňuje svoj nárok voči štyrom žalovaným (pôvodne šiestim), t. j. dvom prevádzkovateľom dopravných prostriedkov a ich dvom poisťovateľom na základe povinného zmluvného poistenia za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa zákona „č. 381/2001 Z. z.“. Uplatňuje si náhradu škody z titulu bolestného, sťaženia spoločenského uplatnenia, účelne vynaložených nákladov spojených s liečením, majetkovej škody, ušlého zisku, ako aj ďalšieho nároku na sťaženie spoločenského uplatnenia. Účastníkmi tejto dopravnej nehody boli vodiči viacerých motorových vozidiel (celkovo šesť vozidiel rôzneho druhu), avšak žalobca v tomto spore uplatňuje nárok len voči dvom prevádzkovateľom motorových vozidiel, u ktorých došlo k priamemu stretu prevádzok. Nežaloval jedného prevádzkovateľa, ktorý bol tiež účastný priameho stretu prevádzok, a ani prevádzkovateľov motorových vozidiel, u ktorých bol stret prevádzok nepriamy, avšak ich jazda mohla mať vplyv na vznik dopravnej nehody, resp. spôsobenie škody žalobcovi. V trestnom konaní uznesením okresného súdu č. k. 8T 74/2008-566 došlo k zastaveniu trestného stíhania proti [REDAKOVANÉ] (pôvodne tiež žalovaný v tomto spore, avšak žaloba voči nemu bola vzatá späť) z dôvodu, že skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Ďalej rozsudkom okresného súdu č. k. 2T 17/2008- 261 z 22. septembra 2008 bol [REDAKOVANÉ] (pôvodne tiež žalovaný v spore, avšak žaloba bola voči nemu vzatá späť) oslobodený spod obžaloby. Ako podklad v trestnom konaní bol vypracovaný znalecký posudok ÚSI Žilinskej univerzity, kde je popísaný nehodový dej, z ktorého vyplýva, že v trestnom konaní nebola ustálená trestná zodpovednosť žiadneho z vodičov účastných predmetnej dopravnej nehody. Žalobca uplatňuje v tomto konaní nárok z titulu zodpovednosti prevádzkovateľa dopravného prostriedku v zmysle § 427 Občianskeho zákonníka (objektívna zodpovednosť). Riešenie tohto sporu (vzhlľadom aj na výsledok trestného konania), osobitne s prihliadnutím na dôkaznú núdzu, vyhodnocovanie príčinnej súvislosti škody s prevádzkou jednotlivých dopravných prostriedkov, resp. podielu zavinenia na nehode (§ 427 a § 431 Občianskeho zákonníka) nepochybne nebolo jednoduché. Poukaz sťažovateľa, že súdy mali od začiatku k dispozícii znalecký posudok Ústavom súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity, neobstojí vzhlľadom na záver tohto posudku, v ktorom nebola vôbec ustálená technická príčina nehody, technika jazdy všetkých účastníkov dopravnej nehody, resp. pokiaľ aj bola zistená nesprávna technika jazdy u niektorých vodičov, nebolo to dané do súvislosti so vznikom dopravnej nehody. Skutočnosť, že došlo k vzniku škody prevádzkou dopravných prostriedkov, neznamená automaticky úspech poškodeného, pretože právna úprava zakotvuje možnosti zbavenia sa zodpovednosti. Napriek tomu okresný súd už svojím medzitýmnym rozsudkom z 5. októbra 2010 (žaloba podaná 27. mája 2008) rozhodol o základe nároku, kde ustálil pomer medzi jednotlivými prevádzkovateľmi dopravných prostriedkov a ich poisťovateľmi. Nasledovali viaceré rozhodnutia súdov všetkých stupňov k základu nároku. Následne po právoplatnosti medzitýmneho rozsudku sa okresný súd zaoberal výškou uplatnených nárokov. K tomu bolo vykonané znalecké dokazovanie – vypracovaný znalecký posudok znalcom z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia traumatológie, ortopédie vrátane výsluchu znalca. Následne bol okresným súdom 24. júna 2020 v merite veci vyhlásený rozsudok a následne bol spis 9. novembra 2020 predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach. Sťažovateľ v predchádzajúcom období akceptoval skutočnosť, že ide o zložitú vec, keďže prietahy v konaní nikdy nenamietal.

Je zrejmé z obsahu spisu, že každá zo strán tohto konania si uplatňovala či bránila svoje práva v spore procesnými prostriedkami, ktoré im zákonná úprava v danom čase umožňovala a s ktorými sa musel súd vysporiadať. Spis aktuálne obsahuje viac ako 1400 listov.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

7. Predsedníčka krajského súdu poukázala na rozsiahle vyjadrenie predsedu senátu, s ktorým sa stotožnila. Osobitne zdôraznila najmä skutkovú a právnu zložitosť veci. Predmetná vec je už rozhodnutá. Krajský súd ju rozhodol rozsudkom 27. apríla 2023, ktorý bol už písomne vyhotovený a doručuje sa stranám konania. V zmysle uvedeného považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú. Predseda senátu vo vyjadrení uviedol, že hoci je nespochybniteľným faktom niekoľkoročné trvanie konania v súdnej veci, domnieva sa, že v rámci tejto doby pred krajským súdom nedošlo k zbytočným prieťahom. Absolútne nezodpovedá konkrétnostiam súdnej veci strohé vyjadrenie sťažovateľa, že „... predmetné konanie nie je zložité...“. Naopak, východiskovo je nutné uviesť, že súdená vec je vecou, s ktorou sa súd/sudca stretne výnimočne; doslova raz za sudcovskú kariéru. Dotknutá vec sa vyznačovala výraznou zložitou, ako aj vysokou prácnosťou. Výrazná zložitosť bola vlastná prvotnej fáze konania – rozhodovaniu o základe nároku. Nároky uplatnené žalobcom sa odvíjali od hromadnej dopravnej nehody, do ktorej bolo bezprostredne zainteresovaných 6 motorových vozidiel. Určenie miery účasti jednotlivých prevádzok na vzniknutej škode bolo maximálne zložité a odpoveď na danú otázku značne komplikovaná a nejednoznačná. V tejto spojitosti taktiež neobstojí veľmi strohé poukázanie sťažovateľa na to, že konajúce súdy mali k dispozícii znalecký posudok. V súvisiacej trestnej veci bol vypracovaný znalecký posudok Ing. Miroslavom Benkom, ktorý sa však už v rámci trestného konania ukázal ako nedostatočný. Následne došlo k vypracovaniu znaleckého posudku Ústavom súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity, ktorý osobitne v otázkach analýzy dopravných nehôd predstavuje – minimálne v európskych dimenziách – vysoko renomované pracovisko. Uvedené konštatovanie v plnej miere platí aj pre spracovateľa (zodpovedného riešiteľa) dotknutého posudku doc. Pavla Kohúta. Predmetný znalecký posudok má 100 strán a rozsiahlu fotografickú prílohu, pričom bezprostredné závery znalcov sú prezentované na tridsiatich stranách. Napriek uvedenému neboli závery znalcov tak jednoznačné, aby mohli byť bez ďalšieho základom pre súdne rozhodnutie. Je teda nepochybné, že súdy, osobitne krajský súd, ktorý právoplatne ustálil mieru účasti jednotlivých prevádzok na dopravnej nehode, a tým aj na spôsobenej škode, musel v konečnom dôsledku rozhodnúť odbornú otázku. Inými slovami, vychádzajúc z princípu zákazu odmietnutia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*), krajský súd bol v rámci hodnotenia dôkazov a ustálenia skutkového stavu povinný dať konečnú odpoveď na otázky, ktoré s relevantnou mierou určitosti nedokázal uzavrieť ani vysokošpecializovaný znalecký ústav. V tomto smere bolo nevyhnutným vykonanie výsluchu znalca doc. Kohúta bezprostredne odvolacím súdom, aby v rámci komunikácie na pojednávaní získal krajský súd – okrem iného – dostatočne konkrétnu spätnú väzbu jeho vlastného prístupu k riešeniu odborných otázok. Rozoberané súvislosti odborných otázok sa viažu na štádium konania o základe nároku žalobcu, v ktorom bol krajský súd opakovane činný. Prvýkrát rozhodoval v konaní pod sp. zn. 10 Co 281/2010 a rozhodol doslova expresne. Vec bola tunajšiemu súdu predložená 13. augusta 2010 a už 25. augusta 2010 bolo vydané uznesenie krajského súdu, ktorým bol určený základný smer meritórneho rozhodovania veci a odmietnutý výrazne formálny (až formalistický) prístup, ktorý viedol k zamietnutiu žaloby v celom rozsahu okresným súdom. Po druhýkrát

rozhodoval krajský súd v konaní pod sp. zn. 10 Co 7/2011. V tomto prípade rozhodovanie trvalo relatívne dlhšie, bolo však spojené s dôslednou analýzou písomne vypracovaného znaleckého posudku. Rovnako v rámci dotknutého rozhodnutia – uznesenie z 31. januára 2011 bol odmietnutý opačný extrémny prístup okresného súdu, ktorý po prvotnom zamietnutí žaloby v celom rozsahu v druhom meritórnom rozhodnutí vyslovil zodpovednosť po 50 % voči dvom prevádzkam (vo vzťahu k obom spoločne s ich poisťovateľmi). Okresnému súdu bolo uložené dôslednejšie sa zaoberať znaleckým posudkom (vrátane rešpektovania nevyhnutných procesných súvislostí) a v rámci náležitej interpretácie jednotlivých čiastkových zistení komunikovať so znalcom/zodpovedným riešiteľom vrátane konkrétneho smerovania výsluchu. Po tretíkrát krajský súd rozhodoval v konaní pod sp. zn. 10 Co 483/2013. Vzhľadom na to, že okresný súd nebol vo svojom postupe po predchádzajúcom zrušujúcom uznesení dostatočne dôsledný, bolo nevyhnutné bezprostredne odvolacím súdom vykonať znalecké dokazovanie, osobitne výsluch znalca. Uvedené je spojené s dlhšou prípravou takéhoto procesného úkonu súdu, predovšetkým z pohľadu možností zodpovedného riešiteľa dostaviť sa v určitom termíne na súd. Zároveň je na mieste prihliadnúť na to, že odvolací súd je prioritne v zmysle právnej úpravy civilného sporového procesu súdom prieskumným, a nie súdom skutkovým. Nadväzné rozhodovanie odvolacím súdom v období od 10. októbra 2013 do 18. decembra 2014 nevykazuje znaky zbytočných prietáhov. Osobitne, ak jeho výsledkom bolo medzitýmnym rozsudkom (konečné) ustálenie základu nároku; v značnej miere odlišné od výsledku rozhodovania okresného súdu. Po štvrtýkrát rozhodoval krajský súd pod sp. zn. 10 Co 8/2017, keď opätovne rozhodol v priebehu niekoľkých dní. Vec došla tunajšiemu súdu 13. januára 2017 a už 26. januára 2017 odvolací súd rozhodol meritórne medzitýmnym rozsudkom. Išlo o rozhodovanie odvolacieho súdu po zrušení jeho predchádzajúceho rozsudku sp. zn. 10 Co 483/2013 z 18. decembra 2014 uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 550/2015 z 8. decembra 2016. Krajský súd v rozhodnutí z 26. januára 2017 rozhodol úplne identicky ako pri predchádzajúcom „tretom“ rozhodnutí medzitýmnym rozsudkom z 18. decembra 2014; čo platí i o odôvodnení rozsudku, túto skutočnosť výslovne konštatoval v bode 13 odôvodnenia rozsudku sp. zn. 10 Co 8/2017. Rovnako v bode 28 tohto rozsudku poukázal na nepochybnú aplikáciu § 427 Občianskeho zákonníka už v rozhodnutí sp. zn. 10 Co 483/2013, čo bolo vyjadrené i v jeho predposlednom odseku. Taktiež proti tomuto „druhému“ medzitýmnemu rozsudku odvolacieho súdu bolo podané sťažovateľom dovolanie, ktoré dovolací súd uznesením sp. zn. 3 Cdo 150/2017 z 26. júla 2018 odmietol; svojou povahou „odobril“ závery odvolacieho súdu. Sme toho názoru, že takémuto postupu nič nebránilo už pri rozhodovaní o prvotnom dovolaní; dovolací súd krajskému súdu nevytkol žiadne zásadné pochybenie, resp. neuložil povinnosť vykonať nejaké ďalšie procesné úkony. Pokiaľ aj bol dovolací súd toho názoru, že bolo potrebné rozhodnúť inak, bol/je oprávnený uvedené vykonať zmenou rozhodnutia odvolacieho súdu. Po piatykrát odvolací súd rozhodoval v konaní pod sp. zn. 10 Co 129/2020, v rámci ktorého rozhodovania verejne vyhlásil rozsudok 27. apríla 2023. V predmetom štádiu prejednávania veci jej zložitosť je daná predovšetkým vysokou prácnosťou jej prejednávania a rozhodovania. Uvedené je spôsobené jednak množstvom čiastkových nárokov uplatnených žalobcom (nároky na náhradu majetkovej škody, na náhradu liečebných nákladov, na náhradu bolestného, na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia a v jeho rámci pôvodného rozsahu, rozsahu podľa doplnenia znaleckého posudku i mimoriadneho zvýšenia) a jednak počtom subjektov na žalovanej strane, kde vystupujú dve skupiny na základe delenej zodpovednosti a v rámci každej z nich je daný ešte vzťah solidarity viacerých subjektov. Zároveň odvolanie bolo

podané len niektorými zo žalovaných a v jednej „delenej skupine“ len voči niektorým výrokom rozsudku okresného súdu. Príprava rozhodnutia odvolacieho súdu si vyžiadala opakované referovanie (neverejné neformálne zasadnutie) odvolacieho súdu/senátu ohľadne jednotlivých čiastkových hmotnoprávných i procesných otázok. Na termín verejného vyhlásenia rozsudku bola dotknutá vec zaradená až po ich uzavretí a taktiež po vypracovaní základného konceptu rozhodnutia v určujúcich otázkach. Zložitosť veci je zrejmá už z výrokovej časti rozsudku krajského súdu, ktorý obsahuje 9 čiastkových výrokov, a prioritne z odôvodnenia rozhodnutia, ktoré je obsiahnuté na vyše 15 stranách textu. Takéto rozsiahle odôvodnenie je vo vzťahu k sudcovi spravodajcovi absolútne výnimočné, ide o najdlhšie odôvodnenie rozhodnutia ním vypracované počas celého obdobia (vyše 26-ročného) pôsobenia na odvolacom súde. Za daných okolností rozhodovanie odvolacieho súdu, ktoré presiahlo dva roky, nepovažujeme za konanie vykazujúce zbytočné priesťahy. Zdôrazňujeme, že otázkami nárokov na náhradu jednotlivých čiastkových plnení, ich existencie či výšky sa odvolací súd zaoberal po prvýkrát. Z daného pohľadu išlo o úplne odlišnú vec oproti predchádzajúcim štádiám rozhodovania odvolacieho súdu. Nemožno súhlasiť ani s tvrdením sťažovateľa, že ničím neprispel k celkovej dĺžke konania. Z pôvodnej podoby žaloby je zrejmé, že sám žalobca si nebol vôbec istý nielen mierou účasti jednotlivých prevádzok na dopravnej nehode, ale ani pasívnou legitímáciou, keď žaloba smerovala aj proti vodičom dvoch motorových vozidiel. Ako vyplýva z už uvedeného popisu priebehu veci, v jej rámci dochádzalo k viacerým významným zmenám, na ktoré žalobca náležite procesné nereagoval. V dôsledku toho predmetom konania zostávali aj časti nároku, ktoré mohli byť už priebežne uzatvárané s konečnou platnosťou; čo naďalej udržiavalo zbytočne vyššiu prácnosť/rozsiahlosť prejednávanej veci. Napokon sa to odrazilo i vo výroku o nároku na náhradu trov konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným v 6. rade. Pokiaľ by prístup žalobcu bol v priebehu konania primerane aktívny a konzistentný (napr. žalobca trval na nároku na náhradu ušlého zisku, čo bolo dôsledkom odročenia pojednávania okresného súdu, a následne bez toho, aby došlo k nejakému vyjadreniu protistrany či úkonu konajúceho súdu, žalobca v danej časti vzal žalobu späť), s veľkou pravdepodobnosťou by v súdnej veci došlo k jej skoršiemu právoplatnému ukončeniu. K tomuto dôjde bezprostredne po doručení rozsudku odvolacieho súdu právnym zástupcom strán sporu.

III.3. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu zotrval na dôvodoch svojej ústavnej sťažnosti. Na pojednávaní 21. mája 2010 po dvoch rokoch vykonávania dokazovania súd vyhlásil dokazovanie k základu nároku za skončené, strany sporu predniesli záverečné návrhy a súd odročil pojednávanie na 4. jún 2010 pre účely vyhlásenia medzitimného rozsudku. Namiesto toho, aby súd vyhlásil medzitimný rozsudok, otvoril znova pojednávanie a v neprítomnosti väčšiny účastníkov, resp. ich právnych zástupcov začal znova pojednávanie vo veci a opätovne vyhlásil dokazovanie za skončené a vyzval prítomných na záverečné zhrnutie návrhov a potom žalobu v celom rozsahu zamietol. Samozrejme, vzhľadom na prekvapivosť takého konania súdu a zároveň aj vzhľadom na neprítomnosť strán sporu strany sporu (aj tie ktoré sa zúčastnili „vyhlásenia medzitimného rozsudku“) nedokázali reagovať. Toto rozhodnutie bolo nielen nezákonné, ale aj arbitrárne, keď zamietol žalobu *ad absurdum* výkladom (resp. nepochopením ustanovení o zodpovednosti prevádzkovateľov motorových vozidiel za škodu), a tým, že konštatoval, že žalobca si sám mal podeliť zodpovednosť za škodu mu spôsobenú medzi jednotlivých prevádzkovateľov – žalovaných,

a nie žiadať v žalobe zaviazať žalovaných spoločne a nerozdielne. Pritom pravý opak je pravdou, v týchto prípadoch predsa žalobca nemôže vedieť, koľko je zodpovednosť toho-ktorého prevádzkateľa, resp. auta, ktoré sa podieľalo na dopravnej nehode, ale práve naopak, žalobca musí podať žalobu, v petite ktorej napíše, že žiada, aby sú zviazal žalovaných hradiť škodu spoločne a nerozdielne, a následne súd, ktorý týmto nie je viazaný, podelí zodpovednosť medzi jednotlivých prevádzkovateľov. Podeliť zodpovednosť, resp. určiť mieru zodpovednosti, je úlohou súdu, nie žalobcu. Aj krajský súd vytkol súdu prvej inštancie, že postupoval nesprávne. Sťažovateľ sa tiež vyjadril k znaleckému dokazovaniu a procesnému postupu súdu v tomto smere, ktoré nesmerovalo k odstráneniu jeho právnej neistoty. Sťažovateľ nemôže súhlasiť s názorom súdov, že rozhodnúť o základe nároku bolo časovo náročné, a preto konanie trvalo tak dlho, hoci naozaj nebolo jednoduché určiť presne mieru zodpovednosti jednotlivých prevádzkovateľov, ale nie z časového hľadiska, pretože v deň podania žaloby mali všetky relevantné dôkazy súdy k dispozícii a o základe nároku proste a jednoducho opísali závery znaleckého posudku. Dopravná nehoda bola komplikovaná pre znalcov z dopravy a orgány činné v trestnom konaní, resp. trestný súd, nie však pre určenie podielu zodpovednosti v civilnom konaní. Oba súdy spomínajú fakt, že sťažovateľ zobral žalobu v časti ušlý zisk späť a vyčítajú mu to, ako keby toto spôsobilo prietahy a 15-ročný súdny spor. K tomu treba uviesť, že všetci žalovaní s týmto súhlasili a súd konanie v tejto časti zastavil a k tejto otázke sa nevykonalo žiadne dokazovanie a nijako sa týmto konanie nenatiahlo. Sťažovateľ zobral žalobu v tejto časti späť z toho dôvodu, že jeho ekonóm, resp. ekonóm, ktorý spravoval jeho účtovníctvo počas obdobia, keď vykonával podnikateľskú činnosť, počas súdneho sporu zomrel koncom roka 2016. Po jeho smrti mal sťažovateľ problém dostať sa k celému účtovníctvu, preto zobral v tejto časti žalobu späť. Sťažovateľ nechcel podať ústavnú sťažnosť a roky to odmietal napriek tomu, že bol právnym zástupcom poučený o takejto možnosti. Zároveň však je rád, že ústavnú sťažnosť podal, pretože ako zázrakom po jej podaní mu bol doručený rozsudok krajského súdu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019).

12. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a to § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1 OSP, ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb a v zmysle § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že predmetom namietaného konania je nárok na náhradu škody spôsobenej na zdraví, t. j. vec, ktorej povaha si vyžadovala osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 145/03, I. ÚS 65/04, II. ÚS 76/09, I. ÚS 194/2018).

14. V praxi sa vyskytujú aj priet'ahy, ku ktorým dochádza až po vydaní rozhodnutia, pretože síce už bolo v konaní rozhodnuté, avšak rozhodnutie nebolo sťažovateľovi doručené, resp. nenadobudlo právoplatnosť. Je preto potrebné skúmať aj dĺžku konania, ktoré nebolo právoplatne skončené, hoci prípadne už mohlo byť vo veci rozhodnuté [rozsudky ESĽP) vo veciach Zarembová proti Slovenskej republike z 23. 11. 2010, bod 19, Sirotnák proti Slovenskej republike z 23. 12. 2010, bod 28, Bubláková proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, bod 18]. Ústavný súd teda akcentuje, že pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej konštantnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“ (III. ÚS 127/03). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Z judikatúry ústavného súdu však vyplýva tiež to, že v prípade extrémnych priet'ahov (priet'ahy, ktoré možno počítat' v desiatkach rokov) už uvedené faktory strácajú význam, pretože ani právne či skutkovo najnáročnejšie spory nesmú trvať takú dlhú dobu, ktorá už predstavuje podstatnú časť ľudského života. Ústavný súd už mnohokrát vyslovil, že „oneskorená spravodlivosť je odmietnutou spravodlivosťou“ (pozri nález sp. zn. II. ÚS 17/2019, bod 32 a tam citované rozhodnutia) a že dĺžka konania počítaná v desiatkach rokov je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná a už sama

osebe je spôsobilým dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva účastníka takého konania na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 52/01, I. ÚS 582/2015, III. ÚS 169/2017, II. ÚS 17/2019). ESLP v obdobných prípadoch konštatoval, že vo výnimočných prípadoch môže byť príliš dlhé trvanie súdneho konania považované za zásah do práva na prístup k súdu a neodôvodnená absencia konečného rozhodnutia počas obzvlášť dlhého obdobia môže predstavovať až odmietnutie spravodlivosti (rozsudok vo veci Vassilios Athanasiou a ďalší proti Grécku z 21. 12. 2010, č. 50973/08, § 52).

15. ESLP tiež uviedol, že hoci je zmluvným štátom priznaná určitá miera voľnej úvahy, čo sa týka spôsobu, akým zabezpečia nápravu požadovanú čl. 13 dohovoru a dodržia svoj zmluvný záväzok podľa tohto ustanovenia (pozri napríklad Kaya proti Turecku, 19. 2. 1998, ods. 106, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-1), prostriedok nápravy (ústavná sťažnosť, pozn.) dostupný účastníkovi konania na vnútroštátnej úrovni na účel vznesenia námietky, čo sa týka dĺžky konania, je „účinný“ v zmysle čl. 13 a čl. 35 ods. 1 dohovoru iba vtedy, ak je spôsobilý pokryť všetky fázy napadnutého konania, a teda je potrebné pri rozhodovaní ústavného súdu rovnako ako pri rozhodovaní ESLP vziať do úvahy jeho celkovú dĺžku (pozri napríklad Počuča proti Chorvátku, č. 38550/02, ods. 35, 29. 6. 2006, s ďalšími odkazmi). V tejto súvislosti ESLP zdôraznil osobitný charakter problematiky príliš dlhých konaní spočívajúci v tom, že konanie nepozostáva zo série statických udalostí, ale je jednou postupne sa vyvíjajúcou udalosťou, ktorej závažnosť v priebehu času postupne narastá. Sťažovateľ napáda všetky fázy konania, ako porušovateľov označil dva všeobecné súdy a žiada preskúmať celkovú dĺžku konania. Ústavný súd preto posúdil s ohľadom na judikatúru ESLP konanie ako celok z hľadísk garantovaných čl. 6 ods. 1 dohovoru a prihliadol na dĺžku konania pred jednotlivými všeobecnými súdmi.

16. Prvým posudzovaným kritériom bola právna a faktická zložitosť veci. Posúdením tohto kritéria ústavný súd dospel k záveru, že preskúmané konanie, ktorého predmetom je nárok na náhradu škody spôsobenej na zdraví, zvyčajne nie je po právnej stránke zložitý. Obdobné spory tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, pričom k tejto problematike existuje v zásade ustálená judikatúra všeobecných súdov. Ústavný súd na základe preskúmania veci však pripúšťa, že doterajší priebeh konania ovplyvnila aj skutková zložitosť veci, ktorá súvisela s potrebou ustálenia skutkového stavu znaleckým dokazovaním. V konaní bolo vypracovaných a predložených viac znaleckých posudkov znalcami z odboru zdravotníctva a farmácie vo vzťahu k vyhodnoteniu zdravotného stavu sťažovateľa, ale aj špecializovanou znaleckou odbornou organizáciou, pretože nároky uplatnené žalobcom sa odvíjali od hromadnej dopravnej nehody. Neobyčajne zdĺhavý priebeh namietaného konania viac ako 14 rokov však ústavný súd nemohol pripísať iba na vrub tejto skutočnosti.

17. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa ako strany sporu, je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní, či v konaní pred všeobecným súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu jeho označených práv. V preskúmanom konaní ústavný súd nezistil závažné okolnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľa v súvislosti s doterajšou dĺžkou konania v jeho veci. Snád' možno len uviesť, že niektoré nároky sťažovateľa na bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia na základe medzitýmneho rozsudku okresného súdu z 18. decembra 2014 boli žalovaným (1) sťažovateľovi v sume 3 961, 69 eur už vyplatené (č. 1. 794 v spise). Sťažovateľ využíval opravné prostriedky proti rozhodnutiam všeobecných súdov, v dôsledku čoho sa spis nachádzal viac rokov nielen na odvolacom súde (spolu

približne 6 rokov), ale aj na najvyššom súde (viac ako 3 roky). Na pojednávaní pred okresným súdom 13. novembra 2018 právny zástupca žalobcu zoberal žalobu späť v časti uplatneného ušlého zisku vo výške 429 779, 80 Sk (14 266 eur) č. 1. 986) aj s prísl. Tieto procesné úkony mu však nemožno pričítať na jeho ťarchu.

18. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup okresného súdu a postup krajského súdu v napadnutých konaniach. Sťažovateľ napáda ich postupy ako celok. Už samotná dĺžka trvania konania pred okresným súdom a krajským súdom (predstavujúca viac ako 14 rokov) sama osebe signalizuje porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Z ústavnoprávneho hľadiska preto nie je ani potrebné osobitne hodnotiť jednotlivé procesné úkony súdu. Nemožno akceptovať ani argumentáciu súdov, že doba na rozhodnutie v predmetnej veci nie je neprimeraná, pretože pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02). Hoci možno uznať, že okresný súd priebežne konal a až dvakrát dokonca vyhlásil rozsudok, prvý už 12. mája 2011 a druhý 23. augusta 2016, konanie vykazuje ako celok neefektívnosť a nehospodárnosť, keďže rozsudky boli zrušené nadriadenými súdmi 16. októbra 2013, resp. 12. októbra 2017.

18.1. Ústavný súd však pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, pre ktoré sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07). O neefektívnej činnosti okresného i krajského súdu svedčí skutočnosť, že ich rozhodnutia boli zrušené (okresného súdu aj viackrát) na základe riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak po využití riadnych, ale aj mimoriadnych opravných prostriedkov dôjde napokon až k zrušeniu rozsudku prvoinštančného (resp. odvolacieho) súdu z dôvodu procesných alebo hmotnoprávných pochybení a k vráteniu veci na ďalšie konanie, uvedené ide v zásade na ťarchu súdu, ktorému bolo dané rozhodnutie zrušené (m. m. I. ÚS 24/2022).

18.2. Dňa 24. júna 2020 okresný súd vyniesol v merite veci rozsudok. Po podaní ústavnej sťažnosti krajský súd rozsudkom sp. zn. 10 Co 129/2020 z 23. apríla 2023 rozsudok okresného súdu zmenil. V čase podania ústavnej sťažnosti okresný súd tak vo veci samej už nekonal a v čase prejednávania ústavnej sťažnosti už krajský súd tiež v merite veci rozhodol. Na tomto mieste ústavný súd poznamenáva, že dĺžka konania na jednom stupni súdu by nemala prekročiť judikatúrou EŠLP i ústavného súdu tolerovateľnú dobu zásadne do troch rokov v závislosti od náročnosti veci. V danom prípade nepochybne už označená tolerovaná dĺžka konania bola značne prekročená u dvoch označených porušovateľoch.

19. Vychádzajúc z uvedeného hodnotenia, ústavný súd dospel k záveru, že neefektívnym a nesprávnym postupom okresného súdu v spojení s postupom krajského súdu v napadnutých konaniach došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie

20. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu však neprikázal všeobecným súdom, aby vo veci konali bez zbytočných prietáhov, pretože okresný súd aj krajský súd vo veci samej už rozhodli. Preto ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhoveli (bod 4 výroku nálezu).

21. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Z § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 132/2012). Z rozhodovacej činnosti ESLP vyplýva, že spravodlivé finančné zadosťučinenie priznáva podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu (III. ÚS 204/2010).

22. Sťažovateľ sa domáhal priznania finančného zadosťučinenia proti okresnému súdu a krajskému súdu jednotlivo po 10 000 eur, čo odôvodnil najmä celkovou dobou tohto konania.

23. Je nepochybné, že sťažovateľovi by malo byť priznané finančné zadosťučinenie za to, že všeobecný súd si nesplnil svoju povinnosť a neodstránil stav jeho právnej neistoty počas niekoľkých rokov. Na druhej strane treba uviesť, že sťažovateľ sa o svoju vec riadne nestaral viac rokov a ústavnú sťažnosť podal po zrušení druhého rozsudku, teda viac ako 5 rokoch od vrátenia veci okresnému súdu a rozhodnutí okresného súdu v roku 2020, keď sa vec nachádzala viac rokov na krajskom súde. Pre dovŕšenie ochrany porušených práv sťažovateľa však ústavný súd považoval za primerané priznať (okrem vyslovenia porušenia označených práv a tiež náhrady trov konania) aj finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy spolu v sume 4 000 eur, z ktorej je povinný zaplatiť 2 000 eur okresný súd a 2 000 eur krajský súd.

VI.

Trovy konania

24. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Úspešný sťažovateľ si uplatnil nárok na náhradu trov konania 460, 90 eur; uvedená suma je nižšia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ale nie je s vyhláškou v rozpore.

25. Ústavný súd preto priznal sťažovateľovi náhradu trov konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúcu z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava

zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti), tak ako to požadoval, hoci za dva úkony uskutočnené v roku 2022 mu patrí odmena v sume dvakrát po 193,50 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 11,63 eur. K tomu je potrebné prirátať daň z pridanej hodnoty v sume 82,05 eur, pretože právny zástupca je jej platcom. Celkove trovy právneho zastúpenia predstavujú tak väčšiu sumu spolu 492,31 eur, ako vypočítal sťažovateľ. Nárok na úhradu tretieho úkonu právnej služby ústavný súd sťažovateľovi tiež nepriznal, pretože za tento úkon sťažovateľ náhradu nepožadoval a vyjadrenie k stanoviskám všeobecných súdov neobsahovalo žiadne podstatné skutočnosti, ktoré by slúžili ako podklad pre rozhodnutie ústavného súdu.

26. S účinnosťou od 1. júna 2023 vstúpili do platnosti viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Zákonný rámec tvorí najmä zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov v znení zákona č. 398/2022 Z. z., ktorým sa mení zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Podľa § 18n zákona č. 371/2004 Z. z. od 1. júna 2023 sa porušovateľ Okresný súd Ružomberok označuje ako Okresný súd Liptovský Mikuláš.

27. Z tohto dôvodu ústavný súd uložil povinnosť zaplatiť primerané finančné zadostučinenie a náhradu trov konania Okresnému súdu Liptovský Mikuláš a tiež krajskému súdu. Priznanú náhradu trov konania sú tieto súdy povinné uhradiť spoločne na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výroky 2 a 3 nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júna 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu